

...et me oma inimesi ei kaotaks

Tänases lehes räägib äsja maakonna teenetemärgi saanud maavalitsuse töötaja Ermo Mäeots, et on oma elus pööras uut lehekülge ja omandamas uut eriala. Kui ta sellel erialal Hiiumaal tööd ei leia, on ta valmis ka mandrile minema. Õnneks jääb tema kodu ja pere siia ning ta lubab saare kultuuriasjadele edaspidigi olla alla panna.

Niisugune valik – mida edasi peale hakata – seisab 17 Hiiumaavalitsuse töötaja ees juba järgmisel aastal. Kas kõik nad leiavad nende kvalifikatsioonile vastavat tööd Hiiumaal? Või tuleb neile saarelt lahkuda?

Hiiumaale veebis korraldatud väikesele küsitlusele vastates leiab kolmandikku vastanutest, et maavalitsust pole Hiiumaale vaja. Samas neid inimesi oleks meil ju väga vaja. Mida rohkem inimesi saarel, seda ladusam elukorraldus, seda parem meil siin elada.

Vabariigi valitsuse riigireformi kavas on toodud üks võimalus, kuidas riigi töökohti maakondadesse juurde saada: see on ettepanek riigipalgaliste töökohtade pealinast väljaviimiseks. Hiiumaale pakuti maksu- ja tolliameti ITosakonda. Kaugtöö mõttes oleks see ju täitsa tore, aga kas need sobivad inimestele, kes praegu maavalitsuses töötavad?

Riigi lubadus on viia riigireform läbi nii, et alles jäävad riigipalgalised töökohad hajutataks üle Eesti.

Loodetavasti ei jää Hiiumaale kui kõige väiksem ja meretagune maakond selles protsessis vaeslapse ossa.

28. veebruar 2017

TÖDEMUS

“On kibe töde, et kapitalism hävitab metsad igal juhul. Kommunism kägistab inimest, kapitalism loodust. Viimased 150 aastat on nüri järjekindlusega näidanud, et kapitalism on olemuselt raske biosfääri haigus.”

Kirjanik VALDUR MIKITA
Eesti metsade tulevikust,
PM 25. veebruar 2017

Kuulutused: 463 2199 hiuleht@hiuleht.ee
Reklaam: 462 9339 irina.sarapuu@hiuleht.ee

Toimetused: Avatud E-R kl 9-17, Vabrikuväljak 1, 92411 Kärda; tel/faks 463 2199, e-post hiuleht@hiuleht.ee
Peatoimetaja: Harda Roosna 463 2198
Reporterid: Heija Kaptein 462 9330, Peep Lillemägi, Tapio Vares
Küljendaja: Kersti Simsalu **Korrektor:** Mirja Soop
Sekretär: Annika Kibuspuu 463 2199
Klienditeenindaja: Irina Sarapuu 462 9339
Reklaamikujundus: kyllendus@hiuleht.ee
Tellimine: HL toimetuses ja postkontorites.
Kuulutused, tellimused välismaale: HL toimetuses. Väljaanne ei vastuta kuulutuste/reklaamide sisu eest.
Väljaandja: OÜ Saaremaa Raadio, Komandandi 1, Kuressaare
Trükkija: Saarte Trükkikoja/Printall. Trükiarv 2800
Hiu Leht on Ajalehtede Liidu liige.
Toimetusel on õigus kirju ja kaastöid nende selguse huvides toimetada ning lühendada. Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita. Kaebuste korral ajalehele sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eall.ee või tel 646 3363. Kõik ajalehes Hiiumaale avaldatud artiklid on autoriõigustega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ja edastamine mis tahes kujul on ilma OÜ Saaremaa Raadio kirjaliku nõusolekuta keelatud.
Kojukanne: AS Eesti Post 661 6616, info@omniva.ee

Õpetame kõik lapsed ujuma

Hüppa sügavasse vette, uju 100 meetrit rinnuli, sukeldu ja too käega põhjast ese, püsi paigal puhates ja asendeid vahetades 3 minutit, uju seejärel 100 meetrit selili asendis ja välju veest. Varsti on see selge igal lapsel.

Viimase seitsme aasta jooksul on Eestis veeõnnetustes kaotanud oma elu 415 inimest, kellest 28 olid kuni 18aastased lapsed. Päästeameti 2015. aastal tellitud veeohutuse kampaania määrgatavuse uuringust selgus, et 62 protsenti 7–18aastaste lastega perede esindajatest hindab oma laste ujumisõppesid kehvaks. Neljandik lastest ei oska selle uuringu järgi üldse ujuda.

Selleks, et olukorda muuta, on Eesti ujumisliit ja päästeamet 2015. aastal koostanud metoodilise õppematerjali ja alustanud ujumistreenerite, juhendajate ja õpetajate koolitamist uuendatud metoodika kohaselt. Uus metoodika võimaldab õpilasel mängulise tegevuse kaudu omandada mitmekülgset oskust vees ja vee-koegade läheduses toime tulla ning ületada veega seotud hirmud ning veest rõõmu tunda. Ujumine aitab kaasa sellele, et noored väärtustaksid tervislikku eluviisi elustiili osana.

Veebruari keskpaigas kiitis valitsus heaks kultuuriministeriumi esitatud ja mitme ministriumi koostöös valminud ujumise algõppe reformi. Selle eesmärk on vähendada uppumissurmasid ja õpetada kõik Eesti lapsed ujuma. Ujumine on elutähtis oskus ning valitsuskalitsioon peab oluliseks, et jõutakse kõigi lasteni.

Ujumistreenerite, juhendajate ja õpetajate koolitamine uuendatud metoodika kohaselt on toimunud juba paar aastat. Praeguseks on koolitatud kokku üle 560 inimese. Tuleval aastal uueneb ujumise õpitulemuste kirjeldus põhikooli riikliku õppekava liikumisõpetuse ainekavas. Ujumisõppes oskuse saavutamiseks on ette nähtud kuni 40 tundi ning tunnis võib ühe treeneri käe all korraga

õppida kuni 12 last.

Valitsuskalitsioon on ujumisõppe rahastamise suurendamiseks aastast arvestanud täiendavalt 1 miljon eurot alates 2018. aastast. Kokku üle 1,2 miljoni euro suunatakse kohalikele omavalitsustele ning see võimaldab katta ujulate kasutamise kulud, lisaks toetada transporti ja tasuta ujumistunni täiendavate läbiviijate tööjõukulud.

Haridus- ja teadusministeriumile on esitatud uuendatud õpitulemuste kirjeldus ja ujumise algõpetuse programmi eelnõu. See sobib hästi ministriumi plaaniga kujundada kogu kehalise kasvatuse õpe ümber liikumisõpetuseks ja anda seeläbi õpilastele vajalikud teadmised ning motivatsioon liikumisharrastustega tegeleda.

Eesti inimesed peavad muutuma füüsiliselt aktiivsemaks. Põhjamaades liigub ja teeb sporti vähemalt kaks kolmandikku elanikkonnast, meil umbkaudu pool. Edasiminekuks on õnneks märgatav, kuid rahuloluks veel põhjust pole.

Sotsiaaldemokraatide jaoks on iga inimene väärtus, mida tuleb hoida iga hinna eest. Kui suudame kõik Eesti lapsed ujuma õpetada siis on see tegelik samm õnnetussurmade vähendamiseks. Pikem tervena elatud eluiga aitab kaasa üldisele heolule, muuhulgas majanduskasvule.

Ja veel. Sissejuhatuses kirjeldatud testi soovitan läbi proovida ka täiskasvanuil. Kui häta jääte, tuleks tõsiselt mõelda oma ujumisõppes oskuse parandamise peale. Eestis peaks iga inimene oskama ujuda, oleme ju ikkagi mereriik ja enam kui tuhande siseveekoguga maa.

INDREK SAAR
Kultuuriminister, SDE

Meretuulepargi fantoomvalud

Loode-Eesti meretuulepargi rajamine on suur ettevõtmine, mis mõistagi vajab laiapõhjalist selgitustööd, mida on ka aastaid tehtud ja tehakse edaspidigi. Kogukonnas alusetute hirmude tekitamine võib küll olla üheks relvaks tuulepargi rajamise vastaste arsenalis, kuid töde tõuseb ja vale vaob.

Võtame näiteks 17. veebruaril Hiiumaale Lehes ilmunud Inge Taltsi artikli “Hiidlastele jääb vaid tuulepargi talumise valu”, mis läbivalt ei kajastanud tegelikust. Ainult kõrge informeeritus aitab ajakirjandusel ja lugejal tabada ära katsed, kui neid üritatakse hirmutada fantoomvaludega.

Sissejuhatuses lihtne detail – Loode-Eesti meretuulepargi projekti proovitakse sildistada “maailma suurimaks meretuulepargiks”. Olen käinud Põhjameres Helgoland saare lähedal, kus asub juba praegu meretuulikuud üle 800 MW ulatuses ning kus lihtsalt iga madal on nimetatud eraldi tuulepargiks. Kuid tegelikult peaks võrdlema ikka apelsine apelsinidega ehk planeeritavaid meretuuleparke planeeritavatega. Ainuüksi Läänemeres on Rootsisis arendamisel näiteks 300 tuuliku ja 2100MW võimsusega Södra Midsjöbanken ning Poolas 900 MW võimsusega Baltica 1, 1500MW võimsusega Baltica 2 ja 1045MW võimsusega Baltica 3 meretuulepark. Taanis võitis hiljuti Rootsi energiatootja Vattenfall õigused ehitada 600 MW Kriegers Flaki meretuulepark. Sarnaseid “maailma suurimaid meretuuleparke” leiab aga veelgi rohkem Põhjameres. Kuid ka maailma suurimaks olemine ei tähendaks ilmingimata probleeme ja valusid.

Hiiumaa elektrivarustus paraneb

Hiiumaale vald on sõlminud tuulepargi arendajaga ühiste kavatsuste protokoll (ÜKP), mille põhjal koostatud koostöölepingu mustand on praegu vallavolikogus arutlusel. Protokollis on kokku lepitud, et meretuulepargi tulekuga peab paranema Hiiumaa elektriga varustamise kindlus ehk tekkima Hiiumaale täiendav võrguühendus.

Kuigi sellist kohustust ei saa panna riiki ega kohalik omavalitsus on Nelja Energia nõustunud hiidlaste sooviga tuua meretuulepargi elektrivõrguga liitumisel Hiiumaale elektriennergia täiendav võrguühendus. See tähendab, et arendaja kulul ehitatakse tuulepargi liitumisel põhivõrguga Hiiumaa elektrivõrguga ühilduval keskpingel ja vajalikul võimsusel liitumine Hiiumaale jaoks. Samuti oleme kokku leppinud, et Hiiumaal kasutatakse ainult maakaabelli. Tuleb rõhutada, et selline kokkulepe on ka Hiiumaale vallaga sõlmitud ühiste kavatsuste protokollis baasil välja töötatud koostööleppes. Seega – elektrivarustuse mitteparanemisega hirmutamine ei põhine faktidel.

Hiiumaale tulevad töökohad

Oma arvamusloos kirjutas tuuleparkide vastane Inge Talts, et Nelja Energia on 2013. aastal lubanud töökohti, mis seotud tuulepargi ehitamise, hoolduse ja remondiga. Arusaamatuks jääb aga tema järeldus, et kuna tuulepargi ehituse ettevalmistus toimub Paldiski sadamas, siis Hiiumaale jääb töökohtadest ilma. Nelja Energia ei ole kunagi lubanud ega planeerinud ehituse baasiks Hiiumaale sadamat, sest selle välistavad nii sadama suurused, sügavused kui ka vajalikud liitumisvõimsused tööstuse rajamiseks. Tõendina on vastav lahendus fikseeritud ka ÜKPs, kus räägitakse hoolduse- ja remondiaegsetest töökohtadest ning ka hooldussadama ja keskuse rajamisest Hiiumaale.

Oles ise vaatamas käinud nii hooldussadamaid kui ehitussadamaid, olen hiidlastega nõus, et ehitussadam on Hiiumaale jaoks liiga suur ning just see, mida hiidlastel ei taha – Hiiumaale tööstussaadaks muutumine. Seetõttu näeme ehitust kulgevast pigem sellise sadama kaudu, kus on harjutud nägema laevu, mille pikkus on 70 kuni 200 m. Selline sadam on näiteks Paldiskis. Kindlasti võib pidada hoolduse ja remondiga seotud töökohti

püsivamateks ja pikaajalisemateks ning seega saarele kasulikumaks. Eeltoodud Helgoland saare näidet kasutades oli nende meretuuleparkide ehitamise jooksul saarel tööl ajutiselt 300–450 inimest. Meretuuleparkide hooldusfaasis on saarel loodud 150 püsivat uut töökohta – neist u 100 otseselt seotud tuulikute hooldusega ja u 50 laevandusega. Kõik nad oöbivad kodudes, hotellides ja elavdavad sellega saare majandust.

Tuulepargi hooldustehnik on praegu üks kõige perspektiivsemad ametid energeetikas. Meiega on ühendust võtnud nii Eesti meremehi, kes töötavad juba praegu Euroopa meretuuleparkide hoolduslaevadel, kui ka hooldustehnikuid, kes sooviksid just sellist tööd teha. Samuti on juba noori mehi Hiiumaalt, kes tegelevad tuuleparkide käiduga ja kelle jaoks võib peituda just selles Hiiumaale naasmine. Samuti oleme ÜKPs kokku leppinud, et tuulikute hooldaja väljaõpe toimuks Hiiumaal ning tänu sellele oleme alustanud läbirääkimisi ka Hiiumaale ametikooliga, kus ühe lahendusena võiks tuulikutehnikute koolitamine toimuda. Seega – töökohtadest ilma jäämisega hirmutamine ei põhine faktidel.

Hiiumaale tuleb suur raha

Sarnaselt teiste omavalitsustega, kus Nelja Energia tuulest elektrit toodab, asutatakse Hiiumaale meretuulepargi tulekuga mittetulundusühing, mis aitab kaasa kohaliku elu arengule. Oleme viimase seitsme aasta jooksul sellisel teetanud kogukondi Eestis enam kui 420 000 euro eest, mistõttu ei saa kuidagi kahtluse alla panna, et kui oleme midagi lubanud, siis “sulab see kui lumi kevadel”.

Ka väide, et Nelja Energia hakkab otsustama, kes MTÜ raha Hiiumaale jaotab, ei pea paika. Meie senine praktika on, et MTÜ juhatus teeb ettepaneku üldkoosolekule, milliseid projekte toetada ja selliselt on plaanis ka Hiiumaale. Ainult kohalikud saavadki ju teada, mida on kogukonnale vaja ning kes taotlejatest on usaldusväärsed projektide elluviijad. MTÜ juhatuses on ainult valla esindajad, seega ei saa üldkoosoleku lauale üldse jõudagi projekte, mida vald ei toeta. Taaskord – alusetu hirmutamine.

Lõpetuseks. Inge Talts heitis ka ette, et kuigi leping näeb ette kalurite saagi vähenemise korvamist, siis seda ei hakka juhtuma, sest projekti keskkonnamõjude hindamine ei ole tuvastanud, et tuulepargi tulek kujutaks kalastikule ohtu. Kui nii peaks tõesti minema, siis ei ole selles ju midagi kummalist, sest milleks korvata saagi vähenemist olukorras, kui saak ei vähene. Kui aga sellegipoolest hiljem selgub, et kaluritel on tuulikute tõttu saagikus vähenenud, siis on just koostöölepinguga tagatud, et kahju hüvitatakse. Iseenesest mõistetavalt tuleb see kahju tõendada, kuid probleemi pole ja lubadusi pole rikutud. Milleks siis sihilikult eksitada ja hirmutada?

Faktipõhine kriitika ja analüüs on alati oodatud. Tänu sellele on tuulepargi projekt ka oluliselt arenenud ning sobitub praegusel kujul keskkonnaga ja kogukonnaga juba väga hästi. Kui aga ühel hetkel saavad faktipõhised argumentid otsa, siis ei ole häbi asi seda tunnustada.

Tuuleenergia on üks puhtamatest viisidest, kuidas toota energiat, mida me kõik ju vajame. Lisaks faktile, et tuulikud ei emiteeri CO₂ ega teisi kahjulikke saasteaineid, on ka kogu elutsükli (ehk ehitamist, transporti, paigaldamist, töötamist ja lammutamist) arvesse võttes tuulikutele kõige väiksem CO₂ emissioon ja energia-kasutus võrreldes teiste energiatootmise viisidega.

Pariisi kliimalepe, EL kliimapolitika ning Eesti väga hea tuuleressursi loob head võimalused nii energeetika keskkonnasõbralikumaks muutmiseks kui ka majanduse edendamiseks, kuid seda mitte ainult Euroopa ja Eesti, vaid ka Hiiumaale kontekstis.

SIIM PAIST
Nelja Energia arendusjuht